

Žilvinas Vareikis, Lietuvos kultūros tyrimų institutas

Klimato kaita ir Hipokrato išvalgos apie klimato poveikį žmogui

Greta karo Ukrainoje ir kitų planetoje vykstančių karinių konfliktų, viena didžiausių globalių problemų yra klimato kaita. Nuolatinis klimato šiltėjimas sukelia milžiniškus taifūnus, nusiaubiančius ištisus miestus, nuo nepakeliamos kaitros vargsta žmonės, gyvūnai ir augalai. Nyksta ištisos gamtinės ir socialinės ekosistemos: kai kurios augalų ir gyvūnų rūšys tiesiog dingsta nuo žemės paviršiaus; žmonės, negalėdami išauginti derliaus ar gyventi karų alinamose vietovėse, kuriose pastebimai mažta išteklių, turi palikti gimtąsias vietas ir keliauti į tolimus kraštus, gyvenime puoselėjamus sumanymus kurdami iš naujo svetimoje žemėje. Klimato pokyčiai pirmiausiai suponuoja klausimą: koks yra klimato poveikis žmonėms? Kaip tai keičia mus pačius? Be daugelio įvairialypių mokslinių interesų, Koso salos gydytojo Hipokrato *Corpus Hippocraticum* rinkinyje apmąstomi minėti klausimai.

Pranešėjas šiuos klausimus perkelia į svarstomos problemos kontekstą: koks yra klimato poveikis žmonėms klimato kaitos krizės akivaizdoje? Ar žinodami pasekmes keičiame savo elgesį? Nerimas dėl ateities pranešime išlieka, bet, atsižvelgus į Hipokrato išvalgas, gimsta žmonijos prisitaikymo prie naujų gyvenimo sąlygų viltis. Šiuos klausimus ir tokios vilties genezę norėčiau aptarti pranešime.